

EUROOPAN UNIONISTA
TEHDYN SOPIMUKSEN
KONSOLIDOITU TOISINTO

(97/C 340/02)

SISÄLLYS

	Sivu
I. Sopimusteksti	
Johdanto-osa	
I OSASTO — Yhteiset määräykset	152
II OSASTO — Määräykset Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi	154
III OSASTO — Määräykset Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta	154
IV OSASTO — Määräykset Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta	155
V OSASTO — Määräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta	155
VI OSASTO — Määräykset poliisiyhteistyöstä ja oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa	162
VII OSASTO — Määräykset tiiviimmästä yhteistyöstä	169
VIII OSASTO — Loppumääräykset	170

II. PÖYTÄKIRJAT (pöytäkirjojen tekstiä ei esitetä)

Huomautus: Pöytäkirjoissa olevat viittaukset sopimuksen artikloihin, osastoihin ja jaksoihin on muutettu Amsterdamin sopimuksen liitteinä olevien vastaavuustaulukoiden mukaisesti.

Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen liitetty pöytäkirja:

— Pöytäkirja (N:o 1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklasta (1997)

Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat:

— Pöytäkirja (N:o 2) Schengenin säännöstön sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia (1997)

— Pöytäkirja (N:o 3) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 14 artiklan tiettyjen näkökohtien soveltamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Irlantiin (1997)

— Pöytäkirja (N:o 4) Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta (1997)

— Pöytäkirja (N:o 5) Tanskan asemasta (1997)

Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen sekä Euroopan yhteisön, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksiin liitetyt pöytäkirjat:

- Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja (N:o 6) (1992)
- Pöytäkirja (N:o 7) toimielimistä silmällä pitäen Euroopan unionin laajentumista (1997)
- Pöytäkirja (N:o 8) Euroopan yhteisöjen toimielinten ja tiettyjen elinten ja yksikköjen sekä Europolin kotipaikan sijainnista (1997)
- Pöytäkirja (N:o 9) kansallisten kansanedustuslaitosten asemasta Euroopan unionissa (1997)

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS, HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR, SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI, HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS, RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, IRLANNIN PRESIDENTTI, ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA, HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR, PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI, HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR,

jotka

OVAT PÄÄTTÄNEET toteuttaa uuden vaiheen siinä Euroopan yhdentymiskehityksessä, joka on aloitettu luomalla Euroopan yhteisöt,

PALAUTTAVAT MIELEEN Manner-Euroopan jaon päättymisen historiallisen merkityksen ja tarpeen luoda vakaa perusta tulevaisuuden Euroopan rakentamiselle,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa vapauden ja kansanvallan sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa Torinossa 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetussa Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa ja vuoden 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa määriteltyihin sosiaalsiin perusoikeuksiin,

HALUAVAT syventää kansojensa välistä yhteisvastuullisuutta niiden historiaa, kulttuuria ja perinteitä kunnioittaen,

HALUAVAT lujittaa toimielinten toiminnan kansanvaltaisuutta ja tehokkuutta, jotta ne voivat yhteisenä toimielinjärjestelmänä paremmin täyttää niille uskotut tehtävät,

OVAT PÄÄTTÄNEET lujittaa kansantalouksiaan ja varmistaa niiden lähentymisen sekä perustaa talous- ja rahaliiton, joka käsittää tämän sopimuksen määräysten mukaisesti yhtenäisen ja vakaan valuutan,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET edistää kansojensa taloudellista ja sosiaalista edistystä ottaen huomioon kestävän kehityksen periaatteen ja osana sisämarkkinoiden toteutumista, yhteenkuuluvuuden lujittamista ja ympäristön suojelemista sekä toteuttaa politiikkaa, jolla turvataan, että taloudellinen yhdentyminen edistyy rinnakkain muiden alojen edistyksen kanssa,

OVAT PÄÄTTÄNEET ottaa käyttöön yhteisen kansalaisuuden maidensa kansalaisille,

OVAT PÄÄTTÄNEET toteuttaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, mukaan lukien asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen tämän sopimuksen 17 artiklan mukaisesti, sekä näin lujittaa Euroopan ominaislaatua ja riippumattomuutta rauhan, turvallisuuden ja edistyksen edistämiseksi Euroopassa ja maailmassa,

OVAT PÄÄTTÄNEET helpottaa henkilöiden vapaata liikkuvuutta varmistaen samalla kansojensa suojan ja turvallisuuden toteuttamalla tämän sopimuksen määräysten mukaisesti vapauten, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen,

OVAT PÄÄTTÄNEET jatkaa kehitystä sellaisen yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi, jossa päätökset toissijaisuusperiaatteen mukaisesti tehdään mahdollisimman lähellä kansalaisia, ja

OTTAVAT HUOMIOON ne myöhemmät vaiheet, jotka on toteutettava Euroopan yhdentymisen edistämiseksi,

OVAT PÄÄTTÄNEET perustaa Euroopan unionin ja tätä varten nimenneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS:

ulkoasiainministeri Mark EYSKENSin,
valtiovarainministeri Philippe MAYSTADTin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR:

ulkoasiainministeri Uffe ELLEMANN-JENSENin,
talousministeri Anders FOGH RASMUSSENin;

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI:

liittotasavallan ulkoasiainministeri Hans-Dietrich GENSCHERin,
liittotasavallan valtiovarainministeri Theodor WAIGELin;

HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri Antonios SAMARASin,
talousministeri Efthymios CHRISTODOULOUin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS:

ulkoasiainministeri Francisco FERNÁNDEZ ORDÓÑEZin,
talous- ja valtiovarainministeri Carlos SOLCHAGA CATALÁNin;

RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri Roland DUMAS'n,
talous-, valtiovarain- ja budjettiministeri Pierre BÉRÉGOVOYn;

IRLANNIN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri Gerard COLLINSin,
valtiovarainministeri Bertie AHERNin;

ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri Gianni DE MICHELISin,
valtiovarainministeri Guido CARLIN;

HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA:

varapääministeri, ulkoasiainministeri Jacques F. POOSin,
valtiovarainministeri Jean-Claude JUNCKERin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR:

ulkoasiainministeri Hans van den BROEKin,
valtiovarainministeri Willem KOKin;

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI:

ulkoasiainministeri João de Deus PINHEIROn,
valtiovarainministeri Jorge BRAGA de MACEDOon;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR:

ulko- ja kansainyhteisöasiain ministeri The Rt. Hon. Douglas HURDin,
valtiovarainministeri The Hon. Francis MAUDEN;

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa ovat sopineet seuraavaa:

I OSASTO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla (ent. A artikla)

Tällä sopimuksella korkeat sopimuspuolet perustavat keskenään Euroopan unionin, jäljempänä 'unioni'.

Tämä sopimus merkitsee uutta vaihetta kehityksessä sellaisen yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi, jossa päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.

Unionin perustana ovat Euroopan yhteisöt täydennettyinä sillä politiikalla ja niillä yhteistyön muodoilla, jotka otetaan käyttöön tällä sopimuksella. Unionin päämääränä on johdonmukaisella ja yhteisvastuullisella tavalla järjestää jäsenvaltioiden väliset suhteet ja jäsenvaltioiden kansojen väliset suhteet.

2 artikla (ent. B artikla)

Unioni asettaa tavoitteekseen:

- edistää taloudellista ja sosiaalista edistystä sekä työllisyyden korkeaa tasoa ja saavuttaa tasapainoinen ja kestävä kehitys etenkin luomalla alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja, lujittamalla taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä perustamalla talous- ja rahaliiton, johon tämän sopimuksen määräysten mukaisesti lopulta sisältyy yhtenäisvaluutta;
- korostaa ominaislaatuun kansainvälisellä tasolla erityisesti toteuttamalla yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, mukaan lukien asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen 17 artiklan määräysten mukaisesti;
- lujittaa jäsenvaltioidensa kansalaisten oikeuksien ja etujen suojaa ottamalla käyttöön unionin kansalaisuuden;
- pitää yllä ja kehittää unionia vapauten, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvana alueena, jossa henkilöiden vapaa liikkuvuus taataan toteuttamalla samalla ulkorajoilla tehtäviä tarkastuksia, turvapaikkaa, maahanmuuttoa sekä rikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa koskevat aiheelliset toimenpiteet;
- pitää kaikilta osin voimassa yhteisön säännösten ja kehittää sitä tarkastelemalla, missä määrin tällä sopimuksella käyttöön otettuja politiikkaa ja yhteistyön muotoja on tarkistettava yhteisön menetelmien ja yhteisön toimielimien tehokkuuden turvaamiseksi.

Unionin tavoitteet toteutetaan tämän sopimuksen määräysten mukaisesti, niissä määrättyin edellytyksin ja niissä määrättyssä aikataulussa noudattaen toissijaisuusperiaatetta, sellaisena kuin se on määriteltynä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklassa.

3 artikla (ent. C artikla)

Unionilla on yhteinen toimielinjärjestelmä, joka turvaa unionin tavoitteiden saavuttamiseksi suoritettavien toimien johdonmukaisuuden ja jatkuvuuden yhteisön säännöstöä noudattaen ja kehittäen.

Unioni huolehtii erityisesti kaiken ulkoisen toimintansa johdonmukaisuudesta ulkosuhde-, turvallisuus-, talous- ja kehityspolitiikassaan. Neuvosto ja komissio vastaavat tämän johdonmukaisuuden varmistamisesta ja toimivat tätä varten yhteistyössä. Ne turvaavat, kumpikin toimivaltansa mukaisesti, tällaisen politiikan toteuttamisen.

4 artikla (ent. D artikla)

Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee kehittämisen yleiset poliittiset suuntaviivat.

Eurooppa-neuvostossa kokoontuvat jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sekä komission puheenjohtaja. Heitä avustavat jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit sekä yksi komission jäsenistä. Eurooppa-neuvosto kokoontuu ainakin kahdesti vuodessa puheenjohtajanaan sen jäsenvaltion valtion- tai hallituksen päämies, joka on neuvoston puheenjohtajana.

Eurooppa-neuvosto antaa Euroopan parlamentille kertomuksen jokaisesta kokouksestaan sekä kirjallisen vuosikertomuksen unionin toteutuneesta kehityksestä.

5 artikla (ent. E artikla)

Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio, yhteisön tuomioistuin ja tilintarkastustuomioistuin käyttävät toimivaltuuksiaan yhtäältä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten sekä niiden muuttamisesta tai täydentämisestä myöhemmin tehtyjen sopimusten ja asiakirjojen määräyksissä sekä toisaalta tämän sopimuksen muissa määräyksissä määrätyin edellytyksin ja niissä määrätyssä tarkoituksessa.

6 artikla (ent. F artikla)

1. Unioni perustuu jäsenvaltioille yhteisiin vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin.
2. Unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä.
3. Unioni pitää arvossa jäsenvaltioidensa kansallista ominaislaatua.
4. Unioni järjestää itselleen tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat keinot.

7 artikla (ent. F.1 artikla)

1. Valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto voi yksimielisesti jäsenvaltioiden yhden kolmasosan ehdotuksesta tai komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon todeta, että jokin jäsenvaltio rikkoo vakavasti ja jatkuvasti 6 artiklan 1 kohdassa mainittuja periaatteita, kehoitettuaan ensin asianomaisen jäsenvaltion hallitusta esittämään huomautuksensa.

2. Jos rikkominen on näin todettu, neuvosto voi määräenemmistöllä päättää pidättää väliaikaisesti tietyt tästä sopimuksesta johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion hallituksen edustajan äänioikeuden neuvostossa. Tällöin neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Jäsenvaltiolle tästä sopimuksesta johtuvat velvoitteet sitovat kuitenkin edelleen asianomaista valtiota.

3. Neuvosto voi määräenemmistöllä päättää myöhemmin muuttaa 2 kohdan nojalla toteutettua toimenpidettä tai peruuttaa sen, jos sen toteuttamiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.

4. Tätä artiklaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta huomioon asianomaisen jäsenvaltion hallituksen edustajan ääntä. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä 1 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekemistä. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä kuin se, josta määrätään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa.

Tätä kohtaa sovelletaan myös, kun jäsenvaltion äänioikeus pidätetään väliaikaisesti 2 kohdan nojalla.

5. Tätä artiklaa sovellettaessa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.

II OSASTO

MÄÄRÄYKSET EUROOPAN TALOUSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISEKSI

8 artikla (ent. G artikla)

(tekstiä ei esitetä)

III OSASTO

MÄÄRÄYKSET EUROOPAN HIILI- JA TERÄSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

9 artikla (ent. H artikla)

(tekstiä ei esitetä)

IV OSASTO

MÄÄRÄYKSET EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

10 artikla (ent. I artikla)
(tekstiä ei esitetä)

V OSASTO

MÄÄRÄYKSET YHTEISESTÄ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIIKASTA

11 artikla (ent. J.1 artikla)

1. Unioni määrittelee ja toteuttaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, joka kattaa kaikki ulko- ja turvallisuuspolitiikan alat ja jonka tavoitteena on:

- turvata unionin yhteiset arvot, perusedut, riippumattomuus ja koskemattomuus Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti;
- lujittaa unionin turvallisuutta sen kaikissa muodoissa;
- säilyttää rauha ja lujittaa kansainvälistä turvallisuutta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden ja Helsingin päätöksiäkirjan periaatteiden sekä Pariisin peruskirjan tavoitteiden mukaisesti, mukaan lukien rauha ja turvallisuus ulkorajoilla;
- edistää kansainvälistä yhteistyötä;
- kehittää ja lujittaa kansanvaltaa ja oikeusvaltion periaatetta sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamista.

2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuullisuuden hengessä.

Jäsenvaltiot toimivat yhdessä lujittaakseen ja kehittääkseen keskinäistä poliittista yhteisvastuullisuuttaan. Ne pidättyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai jotka ovat omiaan haittaamaan sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainvälisissä suhteissa.

Neuvosto huolehtii siitä, että näitä periaatteita noudatetaan.

12 artikla (ent. J.2 artikla)

Unioni pyrkii 11 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttamiseen:

- määrittelemällä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet ja yleiset suuntaviivat;
- päättämällä yhteisistä strategioista;
- hyväksymällä yhteisiä toimintoja;
- hyväksymällä yhteisiä kantoja;
- vahvistamalla jäsenvaltioiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä niiden harjoittaessa politiikkaansa.

13 artikla (ent. J.3 artikla)

1. Eurooppa-neuvosto määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet ja yleiset suuntaviivat, myös asioissa, joilla on merkitystä puolustuksen alalla.

2. Eurooppa-neuvosto päättää yhteisistä strategioista, jotka unioni toteuttaa aloilla, joilla jäsenvaltioilla on merkittäviä yhteisiä etuja.

Yhteisissä strategioissa vahvistetaan niiden tavoitteet, kesto sekä keinot, jotka unionin ja jäsenvaltioiden on tarjottava niiden toteuttamista varten.

3. Neuvosto tekee päätökset, jotka ovat tarpeen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi Eurooppa-neuvoston määrittelemien yleisten suuntaviivojen perusteella.

Neuvosto suosittelee Eurooppa-neuvostolle yhteisiä strategioita ja toteuttaa ne erityisesti hyväksymällä yhteisiä toimintoja ja yhteisiä kantoja.

Neuvosto huolehtii unionin toiminnan yhtenäisyydestä, johdonmukaisuudesta ja tehokkuudesta.

14 artikla (ent. J.4 artikla)

1. Neuvosto hyväksyy yhteiset toiminnat. Yhteisiä toimintoja käytetään erityistilanteissa, joiden katsotaan edellyttävän unionin operatiivisia toimia. Yhteisissä toiminnoissa vahvistetaan niiden tavoitteet, soveltamisala, unionille niiden toteuttamiseksi tarjottavat keinot, tarvittaessa niiden kesto sekä edellytykset niiden panemiseksi täytäntöön.

2. Jos olosuhteet muuttuvat siten, että se vaikuttaa olennaisesti kysymykseen, jossa noudatetaan yhteistä toimintaa, neuvosto tarkistaa toiminnan periaatteita ja tavoitteita sekä tekee tarpeelliset päätökset. Kunnes neuvosto tekee ratkaisunsa, noudatetaan yhteistä toimintaa.

3. Yhteiset toiminnot sitovat jäsenvaltioiden kannanottoja ja niiden toimintaa.
4. Neuvosto voi pyytää komissiota esittämään sille yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevia aiheellisia ehdotuksia yhteisen toiminnan täytäntöönpanon varmistamiseksi.
5. Kun suunnitellaan yhteiseen toimintaan sisältyvää kansallista kannanottoa tai kansallista toimintaa, siitä annetaan tietoja niin ajoissa, että asiasta ehditään tarvittaessa ennalta neuvotella neuvostossa. Velvollisuus antaa tietoja ennalta ei koske toimenpiteitä, joilla pelkästään saatetaan neuvoston päätöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöä.
6. Jos se on tilanteen muuttumisen vuoksi ehdottoman välttämätöntä ja jos neuvosto ei ole tehnyt päätöstä, jäsenvaltiot saavat toteuttaa sellaiset tarpeelliset kiireelliset toimenpiteet, joissa otetaan huomioon yhteisen toiminnan yleiset tavoitteet. Jäsenvaltio, joka toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, antaa niistä välittömästi neuvostolle tiedon.
7. Jos jäsenvaltiolla on yhteisen toiminnan toteuttamisessa suuria vaikeuksia, se saattaa neuvoston käsiteltäväksi, joka keskustelee niistä ja pyrkii löytämään asianmukaisia ratkaisuja. Tällaiset ratkaisut eivät saa olla ristiriidassa yhteisen toiminnan tavoitteiden kanssa tai haitata sen tehokkuutta.

15 artikla (ent. J.5 artikla)

Neuvosto hyväksyy yhteisiä kantoja. Yhteisissä kannoissa määritellään unionin lähestymistapa tiettyyn maantieteelliseen tai aihekohtaiseen kysymykseen. Jäsenvaltiot varmistavat, että niiden kansallinen politiikka on yhteisten kantojen mukaista.

16 artikla (ent. J.6 artikla)

Jäsenvaltiot antavat toisilleen tietoja ja neuvottelevat keskenään neuvostossa kaikista yleisesti kiinnostavista ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä sen varmistamiseksi, että unionin vaikutusvaltaa käytetään mahdollisimman tehokkaasti yhteensovitetun ja johdonmukaisen toiminnan avulla.

17 artikla (ent. J.7 artikla)

1. Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka käsittää kaikki Euroopan unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, mukaan lukien toisen alakohdan mukaisesti asteittain määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa johtaa yhteiseen puolustukseen, jos Eurooppa-neuvosto niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio hyväksyy päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Länsi-Euroopan unioni (WEU) on Euroopan unionin kehityksen erottamaton osa, ja se muodostaa unionille mahdollisuuden operatiivisen toimintakyvyn käyttämiseen erityisesti 2 kohdan yhteydessä. WEU tukee unionia määriteltäessä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan puolustukseen liittyviä näkökohtia tämän artiklan mukaisesti. Unioni pyrkii tämän mukaisesti edistämään kiinteämpiä institutionaalisia suhteita WEU:hun, silmällä pitäen mahdollisuutta sulauttaa WEU unioniin, jos Eurooppa-neuvosto niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio hyväksyy päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Tässä artiklassa tarkoitettu unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, siinä pidetään arvossa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin sopimuksen perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa (Nato), ja se on sopusoinnussa tuossa yhteydessä määritettävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa.

Yhteisen puolustuspolitiikan asteittaista määrittelemistä tuetaan jäsenvaltioiden pitäessä sitä aiheellisenä jäsenvaltioiden välisellä puolustusmateriaaleja koskevalla yhteistyöllä.

2. Tässä artiklassa tarkoitettuihin kysymyksiin kuuluvat humanitaariset ja pelastustehtävät, rauhanturvaaminen sekä taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhanpalauttaminen mukaan lukien.

3. Unioni käyttää WEU:ta niiden unionin päätösten ja toimien valmistelussa ja toteuttamisessa, joilla on merkitystä puolustuksen alalla.

Eurooppa-neuvoston toimivalta vahvistaa suuntaviivoja 13 artiklan mukaisesti koskee myös WEU:ta niissä asioissa, joissa unioni käyttää WEU:ta.

Kun unioni käyttää WEU:ta 2 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä koskevien unionin päätösten valmistelussa ja toteuttamisessa, kaikilla unionin jäsenvaltioilla on oikeus osallistua täysimääräisesti kyseisiin tehtäviin. Neuvosto hyväksyy yhteisymmärryksessä WEU:n toimielinten kanssa tarpeelliset käytännön järjestelyt, jotta kullakin kyseisiin tehtäviin osallistuvalla jäsenvaltiolla on mahdollisuus osallistua täysimääräisesti ja tasavertaisesti suunnitteluun ja päätöksentekoon WEU:ssa.

Tässä kohdassa tarkoitettujen puolustuksen alalla merkityksellisten päätösten tekeminen ei rajoita 1 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettujen politiikkojen ja velvoitteiden soveltamista.

4. Tämän artiklan määräykset eivät estä kiinteämmän yhteistyön kehittämistä kahden tai useamman jäsenvaltion välillä kahdenvälisesti WEU:n tai Atlantin liiton yhteydessä, ellei tällainen yhteistyö ole ristiriidassa tässä osastossa määrätyn yhteistyön kanssa tai estä sitä.

5. Tämän artiklan tavoitteiden edistämiseksi tämän artiklan määräyksiä tarkistetaan 48 artiklan mukaisesti.

18 artikla (ent. J.8 artikla)

1. Puheenjohtajavaltio edustaa unionia yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvissä asioissa.
2. Puheenjohtajavaltio vastaa tämän osaston nojalla tehtyjen päätösten toteuttamisesta; tässä ominaisuudessaan se esittää periaatteessa unionin kannan kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa.
3. Puheenjohtajavaltiota avustaa neuvoston pääsihteeri, joka toimii yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana.
4. Komissio osallistuu täysimääräisesti 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tarvittaessa puheenjohtajavaltiota avustaa edellä mainituissa tehtävissä puheenjohtajana seuraavalla kaudella toimiva jäsenvaltio.
5. Neuvosto voi, pitäessään sitä tarpeellisena, nimittää erityisedustajan hoitamaan tiettyjä poliittisia erityistehtäviä.

19 artikla (ent. J.9 artikla)

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne tukeutuvat niissä yhteisiin kantoihinsa.

Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joihin kaikki jäsenvaltiot eivät osallistu, ne jäsenvaltiot, jotka osallistuvat niihin, tukeutuvat yhteisiin kantoihin.

2. Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa edustettuina olevat jäsenvaltiot, joissa kaikki jäsenvaltiot eivät ole edustettuina, antavat viimeksi mainituille jäsenvaltioille tietoja kaikista yhteistä etua koskevista asioista, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan ja 14 artiklan 3 kohdan määräysten soveltamista.

Jäsenvaltiot, jotka ovat myös Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston jäseniä, neuvottelevat keskenään ja pitävät muut jäsenvaltiot täysin asioista selvillä. Jäsenvaltiot, jotka ovat turvallisuusneuvoston pysyviä jäseniä, huolehtivat toiminnassaan unionin kantojen ja etujen puolustamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta niitä velvollisuuksia, joita niillä on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten nojalla.

20 artikla (ent. J.10 artikla)

Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja konsuliedustustot sekä komission edustustot kolmansissa maissa ja kansainvälisissä konferensseissa samoin kuin niiden edustajat kansainvälisissä järjestöissä ovat yhteistoiminnassa sen varmistamiseksi, että neuvoston hyväksymiä yhteisiä kantoja ja yhteisiä toimintoja noudatetaan ja että ne toteutetaan.

Ne tiivistävät yhteistyötään vaihtamalla tietoja, laatimalla yhteisiä arvioita ja tukemalla Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 20 artiklassa tarkoitettujen määräysten täytäntöönpanoa.

21 artikla (ent. J.11 artikla)

Puheenjohtajavaltio kuulee Euroopan parlamenttia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista ja huolehtii siitä, että Euroopan parlamentin näkemykset otetaan aiheellisella tavalla huomioon. Puheenjohtajavaltio ja komissio antavat Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehityksestä.

Euroopan parlamentti voi tehdä kysymyksiä neuvostolle tai antaa sille suosituksia. Euroopan parlamentissa käydään vuosittain keskustelu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisessa tapahtuneesta edistymisestä.

22 artikla (ent. J.12 artikla)

1. Jokainen jäsenvaltio tai komissio voi saattaa neuvoston käsiteltäväksi yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä sekä tehdä ehdotuksia neuvostolle.

2. Tapauksissa, joissa päätös on tehtävä nopeasti, puheenjohtajavaltio voi omasta aloitteestaan taikka komission tai jäsenvaltion pyynnöstä kutsua koolle neuvoston ylimääräisen kokouksen 48 tunnin kuluessa ja ehdottoman välttämättömissä tapauksissa lyhyemmänkin ajan kuluessa.

23 artikla (ent. J.13 artikla)

1. Neuvosto tekee päätökset tässä osastossa tarkoitetuista kysymyksistä yksimielisesti. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten äänestämästä pidäytyminen ei estä näiden päätösten tekemistä.

Äänestämästä pidäytyvä neuvoston jäsen voi perustella pidäytymistään antamalla tämän alakohdan mukaisesti virallisen lausuman. Tällöin kyseinen jäsenvaltio ei ole velvollinen soveltamaan kyseistä päätöstä, mutta se on velvollinen hyväksymään, että päätös sitoo unionia. Keskinäistä yhteisvastuullisuutta noudattaen kyseisen jäsenvaltion on pidättydyttävä toimista, jotka voivat olla ristiriidassa mainittuun päätökseen perustuvan unionin toiminnan kanssa tai estää sen toteuttamisen, ja muiden jäsenvaltioiden on kunnioitettava sen kantaa. Jos tällä tavoin pidäytymisensä perustelleet neuvoston jäsenet edustavat yli kolmasosaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla painotetuista äänistä, päätöstä ei tehdä.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä:

- hyväksyessään yhteisen strategian perusteella yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan taikka tehdessään sen perusteella muun päätöksen;
- tehdessään päätöksen yhteisen toiminnan tai yhteisen kannan täytäntöönpanosta.

Jos neuvoston jäsen ilmoittaa, että se esittämistään tärkeistä kansalliseen politiikkaan liittyvistä syistä aikoo vastustaa päätöksen tekemistä määräenemmistöllä, asiasta ei äänestetä. Neuvosto voi määräenemmistöllä pyytää, että asia saatetaan Eurooppa-neuvoston yksimielisesti ratkaistavaksi.

Neuvoston jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla. Ratkaisun edellytyksenä on vähintään 62 ääntä, jotka edustavat ainakin kymmentä asian puolesta äänestävää jäsentä.

Tätä kohtaa ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

3. Neuvosto tekee ratkaisunsa menettelykysymyksistä jäsentensä enemmistöllä.

24 artikla (ent. J.14 artikla)

Kun on tehtävä sopimus yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tämän osaston soveltamisesta, neuvosto voi yksimielisesti valtuuttaa puheenjohtajavaltion, tarvittaessa komission avustamana, aloittamaan sitä koskevat neuvottelut. Tällaiset sopimukset neuvosto tekee yksimielisesti puheenjohtajavaltion suosituksesta. Sopimus ei sido jäsenvaltiota, jonka edustaja ilmoittaa neuvostossa, että kyseisen jäsenvaltion on noudatettava valtiosääntönsä edellyttämiä menettelyjä; muut neuvoston jäsenet voivat sopia, että sopimusta sovelletaan niihin väliaikaisesti.

Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan myös VI osastossa määrättyihin asioihin.

25 artikla (ent. J.15 artikla)

Poliittinen komitea seuraa kansainvälistä tilannetta yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvilla aloilla sekä osallistuu politiikan määrittelemiseen antamalla neuvoston pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja neuvostolle, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 207 artiklan soveltamista. Komitea seuraa myös sovitun politiikan toteuttamista, tämän kuitenkin rajoittamatta puheenjohtajavaltion ja komission toimivaltaa.

26 artikla (ent. J.16 artikla)

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkeana edustajana toimiva neuvoston pääsihteeri avustaa neuvostoa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvissa kysymyksissä erityisesti osallistumalla toimintaperiaatteita koskevien päätösten muotoilemiseen, valmisteluun ja täytäntöönpanoon ja tarvittaessa, toimien puheenjohtajavaltion pyynnöstä neuvoston puolesta, käymällä poliittista vuoropuhelua kolmansien osapuolten kanssa.

27 artikla (ent. J.17 artikla)

Komissio osallistuu täysimääräisesti työhön yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

28 artikla (ent. J.18 artikla)

1. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189, 190, 196—199, 203, 204, 206—209, 213—219, 255 ja 290 artiklaa sovelletaan tässä osastossa tarkoitettuja aloja koskeviin määräyksiin.
2. Yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvistä määräyksistä toimitelmille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon.
3. Kyseisten määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot otetaan myös menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon, lukuun ottamatta sellaisista toimista johtuvia menoja, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla, sekä tapauksia, joista neuvosto yksimielisesti päättää toisin.

Jos menoja ei oteta menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon, jäsenvaltiot vastaavat niistä bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon mukaisesti, jollei neuvosto yksimielisesti päättää toisin. Ne jäsenvaltiot, joiden edustaja on antanut neuvostossa virallisen lausuman 23 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti, eivät ole velvollisia osallistumaan sellaisten menojen rahoitukseen, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

4. Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrättyä talousarviomenettelyä sovelletaan Euroopan yhteisöjen talousarvioon otettaviin menoihin.

VI OSASTO

**MÄÄRÄYKSET POLIISIYHTEISTYÖSTÄ JA OIKEUDELLISESTA YHTEISTYÖSTÄ
RIKOSASIOISSA***29 artikla* (ent. K.1 artikla)

Unionin tavoitteena on antaa kansalaisille korkeatasoinen suoja vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella kehittämällä jäsenvaltioiden yhteistä toimintaa poliisiyhteistyössä ja oikeudellisessa yhteistyössä rikosasioissa sekä ehkäisemällä ja torjumalla rasismia ja muukalaisvihaa, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisön toimivaltaa.

Tämä tavoite saavutetaan ehkäisemällä ja torjumalla järjestäytyneitä tai muuta rikollisuutta, erityisesti terrorismia, ihmiskauppaa ja lapsiin kohdistuvia rikoksia, laitonta huumausainekäyttöä ja laitonta asekauppaa, lahjontaa ja petoksia:

- jäsenvaltioiden poliisi- ja tulliviranomaisten sekä muiden toimivaltaisten viranomaisten välillä tiiviimmällä yhteistyöllä sekä suoraan että Euroopan poliisiviraston (Europol) puitteissa 30 ja 32 artiklan määräysten mukaisesti;

- jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisellä tiivimmällä yhteistyöllä 31 artiklan a—d alakohdan ja 32 artiklan määräysten mukaisesti;
- lähentämällä tarvittaessa rikosasioita koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä 31 artiklan e alakohdan määräysten mukaisesti.

30 artikla (ent. K.2 artikla)

1. Poliisiyhteistyön yhteistä toimintaa on:

- a) jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä muilla erityisaloilla lain noudattamista valvovien viranomaisten operatiivinen yhteistyö rikosten ehkäisemisessä, paljastamisessa ja tutkinnassa;
- b) asiaa koskevien tietojen kerääminen, tallettaminen, käsittely, analysointi ja vaihto, mukaan lukien lain noudattamista valvovien viranomaisten hallussa olevat tiedot, jotka koskevat Europolin ilmoituksia epäilyttäviä liiketoimista, ottaen kuitenkin huomioon henkilötietojen suojaa koskevat asianomaiset säännökset;
- c) koulutusta, yhteyshenkilöiden vaihtoa, henkilöstön työhön lähettämistä, välineistön käyttöä ja rikostutkintaa koskeva yhteistyö ja yhteiset aloitteet;
- d) erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden vakavien muotojen paljastamiseen liittyvien erityisten tutkintatekniikoiden yhteinen arviointi.

2. Neuvosto edistää Europolin kautta tapahtuvaa yhteistyötä ja erityisesti viiden vuoden kuluessa Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta se:

- a) mahdollistaa sen, että Europol helpottaa ja tukee jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toteuttamien erityisten tutkintatoimien valmistelua ja edistää niiden yhteensovittamista ja toteuttamista, mukaan lukien sellaisten yhteisten työryhmien operatiiviset toimet, joihin Europolin edustajat osallistuvat tukemalla niitä;
- b) toteuttaa toimenpiteet sen mahdollistamiseksi, että Europol voi pyytää jäsenvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia suorittamaan ja sovittamaan yhteen tutkimuksia tietyissä tapauksissa ja että Europol voi kehittää erityisasiantuntemusta jäsenvaltioiden käyttöön niiden avustamiseksi järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien tapausten tutkinnassa;
- c) kehittää läheisessä yhteistyössä Europolin kanssa yhteydenpitojärjestelyjä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan erikoistuneiden syyttäjä- ja/tai tutkintaviranomaisten välillä;
- d) perustaa valtioiden rajat ylittävää rikollisuutta koskevan tutkimus-, dokumentointi- ja tilastoverkoston.

31 artikla (ent. K.3 artikla)

Oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevaa yhteistä toimintaa on:

- a) jäsenvaltioiden toimivaltaisten ministeriöiden sekä oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyön helpottaminen ja nopeuttaminen rikosasioiden käsittelyn ja tuomioiden täytäntöönpanon osalta;
- b) rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen helpottaminen jäsenvaltioiden välillä;
- c) tällaisen yhteistyön mahdollisesti edellyttämä, jäsenvaltioissa sovellettavien sääntöjen yhteensopivuuden varmistaminen;
- d) jäsenvaltioiden välisten tuomioistuimen toimivaltaa koskevien ristiriitojen ehkäiseminen;
- e) toimenpiteiden toteuttaminen asteittain järjestäytyneitä rikollisuutta, terrorismia ja laitonta huumausainekauppaa koskevia rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevien vähimmäissääntöjen vahvistamiseksi.

32 artikla (ent. K.4 artikla)

Neuvosto vahvistaa edellytykset ja rajoitukset, joiden mukaisesti 30 ja 31 artiklassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset voivat toimia toisen jäsenvaltion alueella yhteydessä kyseisen valtion viranomaisiin ja niiden suostumuksella.

33 artikla (ent. K.5 artikla)

Tämän osaston määräyksillä ei rajoiteta niitä velvollisuuksia, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

34 artikla (ent. K.6 artikla)

1. Jäsenvaltiot antavat toisilleen tietoja ja neuvottelevat keskenään neuvostossa tässä osastossa tarkoitettuja aloja koskevista kysymyksistä toimintansa yhteensovittamiseksi. Tätä varten ne järjestävät toimivaltaisten hallintoyksikköjensä yhteistoiminnan.

2. Neuvosto toteuttaa toimenpiteitä ja edistää tämän osaston määräysten mukaisesti aiheellisin muodoin ja menettelyin yhteistyötä unionin tavoitteiden saavuttamiseksi. Tätä varten neuvosto voi jäsenvaltion tai komission aloitteesta yksimielisesti:

- a) hyväksyä yhteisiä kantoja unionin suhtautumisen määrittämiseksi tiettyyn erityiseen kysymykseen;
- b) tehdä puitepäätöksiä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä. Puitepäätökset velvoittavat jäsenvaltioita saavutettavaan tulokseen nähden, mutta jättävät kansallisten viranomaisten valittavaksi muodon ja keinot. Niistä ei seuraa välitöntä oikeusvaikutusta;

- c) tehdä muita tämän osaston tavoitteiden mukaisia päätöksiä, jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämistä lukuun ottamatta. Nämä päätökset ovat velvoittavia, mutta niillä ei ole välitöntä oikeusvaikutusta; neuvosto toteuttaa määräenemmistöllä kyseisten päätösten täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet unionin tasolla;
- d) tehdä yleissopimuksia, joiden hyväksymistä se suosittaa jäsenvaltioille kunkin jäsenvaltion valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti. Jäsenvaltioiden on ryhdyttävä aiheellisiin menettelyihin neuvoston asettamassa määräajassa.

Yleissopimukset tulevat voimaan ne hyväksyneiden jäsenvaltioiden osalta, kun vähintään puolet jäsenvaltioista on ne hyväksynyt, jollei yleissopimuksissa toisin määrätä. Yleissopimusten soveltamista koskevat toimenpiteet vahvistetaan neuvostossa sopimuspuolten kahden kolmasosan enemmistöllä.

3. Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemmistö, jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla ja ratkaisun edellytyksenä on vähintään 62 ääntä, jotka edustavat ainakin kymmentä asian puolesta äänestävää jäsentä.

4. Neuvosto ratkaisee menettelykysymykset jäsentensä enemmistöllä.

35 artikla (ent. K.7 artikla)

1. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti antaa ennakkoratkaisuja puitepäätösten ja päätösten pätevydestä ja tulkinnasta, tämän osaston nojalla tehtyjen yleissopimusten tulkinnasta sekä niitä koskevien täytäntöönpanotoimenpiteiden pätevydestä ja tulkinnasta.

2. Jäsenvaltio voi Amsterdamin sopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä tai sen jälkeen antamallaan julistuksella hyväksyä yhteisöjen tuomioistuimen toimivallan antaa 1 kohdassa tarkoitettuja ennakkoratkaisuja.

3. Jäsenvaltio, joka antaa 2 kohdassa tarkoitetun julistuksen, täsmentää, kumpi seuraavista tapauksista on kyseessä:

- a) kyseisen jäsenvaltion tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, voi pyytää yhteisöjen tuomioistuinta antamaan asiasta ennakkoratkaisun kysymyksessä, joka tulee esille sen käsiteltävänä olevassa asiassa ja joka koskee 1 kohdassa tarkoitetun säädöksen pätevyyttä tai tulkintaa, jos kyseinen tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen,
- b) kyseisen jäsenvaltion tuomioistuin voi pyytää yhteisöjen tuomioistuinta antamaan ennakkoratkaisun kysymyksessä, joka tulee esille sen käsiteltävänä olevassa asiassa ja joka koskee 1 kohdassa tarkoitetun säädöksen pätevyyttä tai tulkintaa, jos kyseinen tuomioistuin katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.

4. Jäsenvaltiolla on oikeus, riippumatta siitä, onko se antanut 2 kohdassa tarkoitetun julistuksen, antaa tapausta koskevia lausuntoja tai kirjallisia huomautuksia yhteisöjen tuomioistuimelle 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

5. Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa arvioida jäsenvaltion poliisiviranomaisen tai muun lain noudattamista valvovan viranomaisen toteuttamien toimien pätevyyttä tai oikeasuhteisuutta tai niiden velvollisuuksien täyttämistä, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

6. Yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tutkia puitepäätöksen ja päätöksen laillisuus jäsenvaltion tai komission kanteesta, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen tai harkintavallan väärinkäyttö. Tässä kohdassa tarkoitetut menettelyt on aloitettava kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta.

7. Yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta ratkaista 34 artiklan 2 kohdan mukaisesti annettujen säädösten tulkintaa tai soveltamista koskevat jäsenvaltioiden väliset riidat, jos riitaa ei voida sopia neuvostossa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun neuvoston jäsen on saattanut asian neuvoston käsiteltäväksi. Yhteisöjen tuomioistuimella on myös toimivalta ratkaista 34 artiklan 2 kohdan d alakohdan nojalla tehtyjen yleissopimusten tulkintaa tai soveltamista koskevat jäsenvaltioiden ja komission väliset riidat.

36 artikla (ent. K.8 artikla)

1. Perustetaan koordinaatitokomitea, joka muodostuu johtavista virkamiehistä. Yhteensovittavan tehtävänsä lisäksi komitean tehtävänä on:

— antaa neuvostolle lausuntoja sen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan;

— osallistua neuvoston työn valmisteluun 29 artiklassa tarkoitetuilla aloilla, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 207 artiklan soveltamista.

2. Komissio osallistuu täysimääräisesti työhön tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla.

37 artikla (ent. K.9 artikla)

Jäsenvaltiot ilmaisevat tämän osaston määräysten mukaisesti hyväksytyt yhteiset kannat niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joihin ne osallistuvat.

Tässä osastossa määrättyihin asioihin sovelletaan soveltuvin osin 18 ja 19 artiklaa.

38 artikla (ent. K.10 artikla)

Edellä 24 artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin voi sisältyä määräyksiä tähän osastoon kuuluvista asioista.

39 artikla (ent. K.11 artikla)

1. Neuvosto kuulee Euroopan parlamenttia ennen 34 artiklan 2 kohdan b, c ja d alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamista. Euroopan parlamentti antaa lausuntonsa määräajassa, jonka neuvosto voi asettaa ja joka on vähintään kolme kuukautta. Jos lausuntoa ei ole annettu määräajassa, neuvosto saa ratkaista asian.
2. Puheenjohtajavaltio ja komissio antavat Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja työskentelystä tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla.
3. Euroopan parlamentti voi tehdä kysymyksiä neuvostolle tai antaa sille suosituksia. Euroopan parlamentissa käydään vuosittain keskustelu tässä osastossa tarkoitetuilla aloilla tapahuneesta edistymisestä.

40 artikla (ent. K.12 artikla)

1. Jäsenvaltioille, jotka aikovat toteuttaa keskenään tiiviimpää yhteistyötä, voidaan, ottaen huomioon, mitä 43 ja 44 artiklassa määrätään, myöntää oikeus käyttää perussopimuksissa määrättyjä toimielimiä, menettelyjä ja järjestelyjä edellyttäen, että
  - a) tässä yhteistyössä otetaan huomioon Euroopan yhteisöjen toimivalta ja tässä osastossa määrätty tavoitteet, ja että
  - b) tämän yhteistyön tavoitteena on mahdollistaa unionin kehittyminen nopeammin vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaksi alueeksi.
2. Neuvosto päättää 1 kohdassa tarkoitetusta oikeudesta määräenemmistöllä asianomaisten jäsenvaltioiden pyynnöstä sen jälkeen, kun komissiota on pyydetty antamaan lausuntonsa; pyyntö osoitetaan myös Euroopan parlamentille.

Jos neuvoston jäsen ilmoittaa, että kansallisesta politiikasta johtuvista tärkeistä ja perustelluista syistä se aikoo vastustaa oikeuden myöntämistä määräenemmistöllä, asiasta ei äänestetä. Neuvosto voi määräenemmistöllä pyytää, että asia saatetaan Eurooppa-neuvoston yksimielisesti ratkaistavaksi.

Neuvoston jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Neuvoston ratkaisun edellytyksenä on vähintään 62 ääntä, jotka edustavat ainakin kymmentä asian puolesta äänestävää jäsentä.

3. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua tämän artiklan mukaiseen yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle ja komissiolle, joka antaa neuvostolle lausunnon kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta sekä mahdollisen suosituksen erityisjärjestelyistä, joita se pitää tarpeellisina, jotta kyseinen jäsenvaltio voi osallistua kyseiseen yhteistyöhön. Neuvosto tekee asiasta päätöksen neljän kuukauden kuluessa siitä, kun ilmoitus tehtiin ja päättää samalla mahdollisista tarpeellisista pitämistään erityisjärjestelyistä. Päätös katsotaan tehdyksi, jollei neuvosto määräenemmistöllä päätä sen lepäämään jättämisestä; tällöin neuvosto perustelee päätöksensä ja asettaa määräajan sen käsittelemiseksi uudelleen. Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa 44 artiklassa määrättyllä tavalla.

4. Tämän artiklan mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön sovelletaan 29—41 artiklan määräyksiä, jollei tässä artiklassa tai 43 ja 44 artiklassa toisin määrätä.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräyksiä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta ja sen käyttämisestä sovelletaan 1, 2 ja 3 kohtaan.

5. Tällä artiklalla ei rajoiteta Schengenin säännösten sisällyttämisestä osaksi Euroopan unionia tehdyn pöytäkirjan määräysten soveltamista.

41 artikla (ent. K.13 artikla)

1. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189, 190, 195, 196—199, 203 ja 204 artiklaa, 205 artiklan 3 kohtaa, 206—209, 213—219, 255 ja 290 artiklaa sovelletaan tässä osastossa tarkoitettuihin aloihin liittyviin määräyksiin.

2. Tässä osastossa tarkoitettuihin aloihin liittyvistä määräyksistä toimielimille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon.

3. Kyseisten määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot otetaan myös menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon, jollei neuvosto yksimielisesti päätä toisin. Jos menoja ei oteta menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon, jäsenvaltiot vastaavat niistä bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon mukaisesti, jollei neuvosto yksimielisesti päätä toisin.

4. Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrättyä talousarviomenettelyä sovelletaan Euroopan yhteisöjen talousarvioon otettaviin menoihin.

42 artikla (ent. K.14 artikla)

Neuvosto voi yksimielisesti komission tai jäsenvaltion aloitteesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan päättää, että toiminta 29 artiklassa tarkoitetuilla aloilla kuuluu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston alaan, ja samalla määrittää siihen liittyvät äänestys ehdot. Se suosittaa jäsenvaltioille tällaisen päätöksen hyväksymistä kunkin jäsenvaltion valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti.

VII OSASTO (ent. VI a osasto)

MÄÄRÄYKSET TIIVIIMMÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ

43 artikla (ent. K.15 artikla)

1. Jäsenvaltiot, jotka aikovat toteuttaa keskenään tiiviimpää yhteistyötä, saavat käyttää tässä sopimuksessa ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa määrättyjä toimielimiä, menetteilyjä ja järjestelyjä, edellyttäen, että
  - a) yhteistyöllä pyritään edistämään unionin tavoitteiden saavuttamista sekä suojelemaan sen etuja ja toimimaan niiden mukaisesti;
  - b) yhteistyössä otetaan huomioon mainittujen perussopimusten periaatteet ja unionin yhteinen toimielinjärjestelmä;
  - c) yhteistyö otetaan käyttöön ainoastaan viimeisenä keinona, jos mainittujen perussopimusten tavoitteita ei voida saavuttaa soveltamalla niissä määrättyjä asioita koskevia menettelyjä;
  - d) yhteistyö koskee ainakin suurinta osaa jäsenvaltioista;
  - e) yhteistyö ei vaikuta yhteisön säännöstöön ja mainittujen perussopimusten muiden määräysten nojalla hyväksytyihin toimiin;
  - f) yhteistyö ei vaikuta niiden jäsenvaltioiden toimivaltaan, oikeuksiin, velvoitteisiin ja etuihin, jotka eivät osallistu yhteistyöhön;
  - g) yhteistyö on avoinna kaikille jäsenvaltioille ja ne voivat liittyä yhteistyöhön milloin tahansa edellyttäen, että ne noudattavat peruspäätöstä ja yhteistyön yhteydessä jo tehtyjä päätöksiä;
  - h) yhteistyössä noudatetaan kyseessä olevan alan mukaan joko Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 artiklassa ja tämän sopimuksen 40 artiklassa määrättyjä erityisiä lisäedellytyksiä ja että neuvosto on hyväksynyt yhteistyön kyseisissä artikloissa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.
2. Jäsenvaltiot soveltavat niitä koskevin osin sen yhteistyön toteuttamiseksi hyväksytyjä säädöksiä ja päätöksiä, johon ne osallistuvat. Jäsenvaltiot, jotka eivät osallistu kyseiseen yhteistyöhön, eivät saa olla esteenä sille, että yhteistyöhön osallistuvat valtiot toteuttavat sitä.

44 artikla (ent. K.16 artikla)

1. Edellä 43 artiklassa tarkoitetun yhteistyön toteuttamisen edellyttämät säädökset ja päätökset hyväksytään ja tehdään tämän sopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen toimielimiä koskevien määräysten mukaisesti. Neuvoston kaikki jäsenet voivat osallistua keskusteluihin, mutta vain yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltioiden edustajat osallistuvat päätöksentekoon. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhtä suurta osuutta kyseisten neuvoston jäsenten painotetuista äänistä kuin se, josta määrätään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 205 artiklan 2 kohdassa. Yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan kyseisten neuvoston jäsenten äänet.

2. Yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista huolehtivat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jollei neuvosto yksimielisesti toisin päättä.

45 artikla (ent. K.17 artikla)

Neuvosto ja komissio ilmoittavat säännöllisesti Euroopan parlamentille tämän osaston nojalla toteutetun tiiviimmän yhteistyön edistymisestä.

VIII OSASTO (ent. VII osasto)

LOPPUMÄÄRÄYKSET

46 artikla (ent. L artikla)

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen ja Euratomin perustamissopimuksen määräyksiä, jotka koskevat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa ja tämän toimivallan käyttämistä, sovelletaan ainoastaan tämän sopimuksen seuraaviin määräyksiin:

- a) Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta sekä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta annetut määräykset;
- b) VI osaston määräykset 35 artiklassa määrätyn edellytyksin;
- c) VII osaston määräykset Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 11 artiklassa ja tämän sopimuksen 40 artiklassa määrätyn edellytyksin;
- d) 6 artiklan 2 kohta toimielinten toiminnan osalta edellyttäen, että tuomioistuimella on tuomiovalta Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja tämän sopimuksen mukaisesti;
- e) 46–53 artikla.

47 artikla (ent. M artikla)

Jollei Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta taikka Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta annetuista määräyksistä tai näistä loppumääräyksistä muuta johdu, tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksiin taikka niiden muuttamisesta tai täydentämisestä myöhemmin tehtyihin sopimuksiin tai asiakirjoihin.

48 artikla (ent. N artikla)

Jäsenvaltion hallitus tai komissio voi tehdä neuvostolle ehdotuksia niiden sopimusten tarkistamiseksi, joihin unioni perustuu.

Jos neuvosto Euroopan parlamenttia ja tarvittaessa komissiota kuultuaan antaa jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin järjestämisestä myönteisen lausunnon, neuvoston puheenjohtaja kutsuu konferenssin koolle hyväksymään yhteisellä sopimuksella noihin sopimuksiin tehtävät muutokset. Myös Euroopan keskuspankkia kuullaan, jos kyse on toimielimiä koskevista muutoksista raha-asiain alalla.

Muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

49 artikla (ent. O artikla)

Jokainen Euroopan valtio, joka noudattaa 6 artiklan 1 kohdassa määrättyjä periaatteita, voi hakea unionin jäsenyyttä. Se osoittaa hakemuksensa neuvostolle, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä antaman puoltavan lausunnon.

Liittymisehdoista ja liittymisen edellyttämistä mukautuksista niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu, määrätään jäsenvaltioiden ja jäsenyyttä hakevan valtion välisellä sopimuksella. Sopimusvaltiot ratifioivat sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

50 artikla (ent. P artikla)

1. Kumotaan Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn, Brysselissä 8 päivänä huhtikuuta 1965 allekirjoitetun sopimuksen 2–7 ja 10–19 artikla.

2. Kumotaan Luxemburgissa 17 päivänä helmikuuta 1986 ja Haagissa 28 päivänä helmikuuta 1986 allekirjoitetun Euroopan yhtenäisasiakirjan 2 artikla, 3 artiklan 2 kohta ja III osasto.

51 artikla (ent. Q artikla)

Tämä sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

52 artikla (ent. R artikla)

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.
2. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, tai muussa tapauksessa viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

53 artikla (ent. S artikla)

Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, saksan ja tanskan kielellä, ja jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

Tämä sopimus on vuoden 1994 liittymissopimuksen nojalla todistusvoimainen myös ruotsin ja suomen kielellä laadittuina toisintoina.

Tämän vakuudeksi alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Maastrichtissa seitsemäntenä päivänä helmikuuta vuonna tuhat yhdeksänsataayhdeksänkymmentäkaksi.

Mark EYSKENS

Uffe ELLEMANN-JENSEN

Hans-Dietrich GENSCHER

Antonios SAMARAS

Francisco FERNÁNDEZ ORDÓÑEZ

Roland DUMAS

Gerard COLLINS

Gianni DE MICHELIS

Jacques F. POOS

Hans VAN DEN BROEK

João de Deus PINHEIRO

Douglas HURD

Philippe MAYSTADT

Anders FOGH RASMUSSEN

Theodor WAIGEL

Efthymios CHRISTODOULOU

Carlos SOLCHAGA CATALÁN

Pierre BÉRÉGOVOY

Bertie AHERN

Guido CARLI

Jean-Claude JUNCKER

Willem KOK

Jorge BRAGA DE MACEDO

Francis MAUDE